

SUUR-KOLKJA KOGUDUS

Suur-Kolkja küla (ven Большие Кольки) asub Tartumaal Peipsiääre vallas Kallaste linna lähistel. Kolkja esmamainimine jääb aastasse 1592 (Kolko). Suur-Kolkjas asub pomoorlaste kogudus.

1802. aastal ehitati Kolkjasse puidust palvemaja. 1830. aastate alguseks oli koguduses üle 500 eri seisusest liikme. Kirikuõpetajateks olid 1830.-1840. aastatel Riia väikekodanlane Makar Vassiljev, Ignat Trofimov ja Pjotr Saveljev. Vanausuliste tagakiusamise ajal, 1830. aastate keskel konfiskeeriti palvemajast vanaaegsed raamatud, mis saadeti Pihkva vaimulikku konsistooriumi. Kirikuõpetaja P. Saveljev saadeti välja Wesenbergi (Rakveresse) ning anti politsei järelevalve alla. Siis pöördusid Kolkja vanasulised kuberneriga palvega määrata neile uus kirikuõpetaja. Neile soovitati pöörduda ühisusu preestri poole.

Et vana palvemaja oli pikka aega kinni pitseeritud, muutus see kasutamiskõlbmatuks. Uue puitpalvela ehtasid pomoorlased Suur-Kolkjasse 1877. aastal, kuigi ametlik luba remontida vanu palvemaju ja ehitada uusi saadi alles 1883. aastal. Uut palvemaja kaunistasid iidset Baraninite suguvõsadele kuulunud ikoonid. 1891. aastal esitas palvemaja hooldaja Gurjan Fjodorovitš Baranin võimudele taotluse palvela uuendamiseks ning sai loa hoone voorderdamiseks laudadega, kuid nõudega säilitada ehitise välisilme. XIX sajandi lõpus elas Suur-Kolkjas ligi 300 vanausulist.

12. mail 1907. a registreeriti Suur-Kolkja pomoorlaste kogudus ametlikult Liivimaa kubermangu valitsuse poolt. Selleks ajaks oli selles 544 liiget. 1913. aastal teostati palvemaja kapitaalremont. Kuni 1914. aastani oli Suur-Kolkja koguduse esimees P. Baranin.

Eesti Vabariigis toimus koguduse ümberregistreerimine kahel korral – 1926. ja 1936. aastatel.

1928. aastal osalesid Suur-Kolkja koguduse delegaadid M. Savostkin ja P. Belov V vanausuliste kongressil, millel kogudus arvati Eesti Vanausuliste Liidu liikmeks. 1920. aastate lõpus – 1930. alguses oli Suur-Kolkja koguduses 505 liiget. Kirikuõpetaja oli M. Savostkin, esimees – F. Novožihhorev ja sekretär Z. Baranin.

1938.-1949. aastatel oli kirikuõpetaja Averjan Timofejevitš Matjuškov. Nõukogude perioodil registreeriti kogudus 16. veebruaril 1945. a nime all Kolkja Vanausuliste Kogudus. Kirikuõpetajaks jäi A. Matjuškov, esimeheks valiti Agafon Antonovitš Usanov. Koguduse liikmed elasid Suur- ja Väike-Kolkjas, Sohvijas ning Sipelgakülas. 1946. aasta lõpuks oli koguduses 573 liiget, 1947. aastal juba 587.

Pärast sõda pidasid kirikuõpetaja ametit Lavrenti Jefremovitš Grišakov (1949-1954), Anton Stepanovitš Sahharov (alates 1954), Minei Fjodorovitš Jelinkin (1961-1966), Ivan Ivanovitš Gorjunov (1970. aastatel), Agafon Antonovitš Usanov (1970. aastate lõpus). Lühikest aega pidas jumalateenistusi Aleksandr Lvovitš Murnikov; 1989.-2005. aastatel

oli kirikuõpetaja Venedikt Davõdoviš Selgitski, kes valiti 1998. aastal ka Eesti Vanausuliste Koguduste Liidu Vaimuliku komisjoni liikmeks.

1990. aastatel algas Suur-Kolkja kogukonnaelu taassünd. Erilist tähelepanu pööratakse noorte kasvatamisele vanausu vaimus. Suur-Kolkja koolis on sisse viidud õppeaine „Vaimne areng”, Marina Vladimirovna Avdejeva juhatuse all tegutseb lastekoor, mis esitab vanu vaimulikke värse. Zoja Ivanonva Kutkina ja Anna Semjonovna Portnova õpetavad lastele kirikuslaavi keelt. 1998. aastal avati Suur-Kolkjas vanausuliste muuseum, mida juhatab Niina Baranina, varahoidja on A. Portnova. Pärast V. Selgitski surma ei ole kogudusel uut kirikuõpetajat, esimees on Jakov Sidoroviš Amelin.

©Starover.edu